

EMPERYALİZM, TÜRKİYE ve KOMÜNİST HAREKETİN GÖREVLERİ

Merkez Komite tezleri

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, son dönemde dünyada ve özellikle bölgemizde meydana gelen gelişmelerden hareketle emperyalizm kavramı, emperyalist ülkeler arasındaki rekabet ve çelişkilerin derinleşmesi, Türkiye'nin artan bölgesel rolü ve bu rolün sınırları ile komünist hareketin stratejisi başlıklarını ele alan bir çalışma yürütmüş ve 15 Şubat itibariyle bu çalışmayı Merkez Komite tezleri haline getirmiştir.

Sosyalist devrim mücadelesinde yaşamsal teorik ve siyasal sorunlarla bağlantısı olan bu konu, önümüzdeki dönemde parti yayınlarında farklı düzeylerde ve ayrıntılı bir biçimde işlenecek, MK tarafından hazırlanan metin Örgüt Konferanslarında tartışılacaktır.

Metnin kavramsal tartışmalara odaklanması ve gündemdeki birçok konuya hiç değinmemesi doğal karşılanmalıdır. Tezlerin temel amacı, Türkiye'de Birinci Cumhuriyet'in tasfiyesi ve İkinci Cumhuriyet'in kuruluşu ile sonuçlanan sürecin Türkiye'nin bir kapitalist ülke olarak karakterine nasıl yansıdığını değerlendirirken, emperyalizm kuramının bugünkü dünyayı çözümlememiz için bize sunduğu araçlardan yararlanmak ve komünist hareketin hem Türkiye hem de dünyadaki stratejik sorunlarına ışık tutmaktır.

Merkez Komite

1. Günümüzde uluslararası komünist hareket, belki de önceki dönemlerden daha fazla, mücadelesini nasıl bir dünyada vermek zorunda olduğunu ayrıntılı biçimde çözümlmek, değerlendirmek zorundadır. Aynı zorunluluk, kuşkusuz her ülkenin dünya sistemi içindeki özel konumundan, özgüllüklerinden hareketle, ülkelerdeki komünist hareketler için de geçerlidir.

Bu zorunluluk, sosyalist sisteminin çöküşünden sonra dünyanın girdiği yeni evrenin, bu evrede ortaya çıkan yeni dengelerin, sistem içi gerilimlerin ve belirsizliklerin sonucudur. Dünya ölçeğinde bakıldığında kapitalizm-sosyalizm

karşıtlığı, 20. yüzyılın büyük bölümünde iki ayrı sistemin varlığında cisimleşmiş, karşıtlık böyle algılanmış, ülkelerdeki birimleriyle birlikte dünya komünist hareketi de yolunu büyük ölçüde bu karşıtlıktan hareketle çizmişti.

Emperyalizm olgusu, kapitalist gelişimin kendi içsel eğilim ve dinamiklerinin sonucu olarak 19. yüzyıl sonlarında ortaya çıkmış, dünya komünist hareketi ise kapitalizmin bu yeni evresinin çözümlenmesini 20. yüzyıl başlarında yapmıştır.

Bu çözümlenmeye göre, emperyalizmin ortaya çıkışı, kapitalizmi tehdit eden sınıfsal ve siyasal güçlere karşı bir tepkinin sonucu olmayıp, doğrudan sermayenin kendi hareket yasalarından kaynaklanmaktadır. Bunun uzantısı olan siyasal, askeri, ideolojik ve kültürel süreçler ve yeniden yapılanmalarla birlikte emperyalizm kendi özgül **bütünselliğine** ulaşmaktadır. Başka bir deyişle, emperyalizm, sermayenin kendi deviniminden başlayarak siyasal, ideolojik, kültürel ve askeri hegemonya girişimlerine uzanan, **kesintisiz** ve **bölünmez** bir olgudur. Dolayısıyla, **tek başlarına alındıklarında**, ne kapitalizmin belirli bir gelişkinlik düzeyinde olması, ne belirli bir Devletin sahip olduğu bölge-dünya vizyonu, ne milliyetçilik, ne yayılmacı politikalar, ne de askeri güç emperyalizm tanımı için yeterli olabilir.

Ne var ki, kapitalizm-sosyalizm karşıtlığının iki dünya sisteminde cisimleştiği dönemin kapanmasıyla birlikte, hem dünya kapitalist sistemine yeni ve iddialı katılımlar olmuş, hem de önceki dönemde çok daha net çizgi ve sınırlarla belirlenen emperyalist-kapitalist sistem içi hiyerarşiyi eskisi gibi sürdürmek olanaksız hale gelmiştir.

2. Ortaya çıkan bu durum, liberal kesimde de, solda da günümüz dünyasındaki konfigürasyona, güç dengelerine ve gerilimlere ilişkin yeni değerlendirmeleri davet etmiştir.

Liberal kesimin genel yaklaşımı bilinmektedir. Bu kesime göre, emperyalizm dönemi artık kapanmış, bu dönemin yerini, ülkelerin hiyerarşisiz karşılıklı

bağımlılığıyla tanımlanabilecek “**küreselleşme**” almıştır.

Solda bazılarına göreyse sisteme yeni katılan veya sistem içindeki ağırlığını artıran, bir bölümü geçmişte sosyalizm deneyimi de yaşamış ülkeler, sahip oldukları iddialar ve izledikleri politikalarla, ABD emperyalizmini geriletici, en azından etki alanını daraltıcı, dolayısıyla **pratikte ilerici bir roloynamaktadırlar**.

Solun bir başka kesimi ise, günümüz dünyasında tek bir sistemin varlığından hareketle, bu sisteme eklenmiş her parçanın, kiminde kapitalizmin gelişmişlik düzeyiyle, kiminde askeri güçle, kiminde ise bölgesel nüfuz girişimleriyle “**emperyalist**” olduğu görüşündedir.

Türkiye Komünist Partisi, bu iki eğilime de mesafelidir.

İlk eğilim söz konusu olduğunda, sisteme yeni katılan önemli ülkelerin ABD emperyalizminin kimi girişimlerini engelleyici, en azından erteleyici duruşları kabul edilse bile, aynı ülkelerin konumuyla ilgili olarak dikkate alınması gereken önemli başka gerçekler de vardır:

a) Söz konusu ülkelerin ABD karşısındaki konumlanışlarına, kimi özel durumlarda ve konularda **pratik** bir değer biçilse bile, bu konumlanışları sürekli ve tutarlı bir “antiemperyalist çizgi” olarak görmek mümkün değildir. Bu ülkeleri harekete geçiren asıl dürtü, kendi sermaye güçlerine dünya pazarlarında elverişli mevziler edindirmek, bölgesel nüfuz alanları oluşturmak, özetle dünya ölçeğindeki emek sömürsünden görece daha fazla pay kapmaktır.

b) Bu ülkelerden kimileri, dünya sistemi içindeki konumlarını, kendi emekçilerini görece düşük ücretlere mahkûm ederek, yer yer ekonomik örgütlenmelerini bile bastırarak pekiştirme çizgisindedir.

c) Bu ülkelerin “ABD emperyalizminin önünü kesici” politikaları, başka

emperyalist ülkelerle uzlaşma arayışlarıyla, bu emperyalist ülkelere kendi ucuz işgüçlerini sunma niyet ve pratikleriyle birlikte yürümektedir.

d) “ABD emperyalizminin önünü kesici” politikalar, bir de muhafazakârlıkla, milliyetçilikle, hatta şovenizmle eşleşmekte; daha kötüsü, çalışma standartları, örgütlenme özgürlüğü, insan hakları gibi alanlarda gerilerden gelen bu ülkeler, dünyanın “eski” emperyalist ülkelere bu işlerin şampiyonluğunu yapma, kendilerini “yenilikçi” ve “ileri” gösterme fırsatları sunmaktadır.

e) Bu ülkelerde “ABD’nin önünün kesilmesi”, hatta “antiemperyalizm” adına baştaki iktidarları ve dış politikaların sol adına sistematik bir biçimde desteklemesi ise, en fazla “sosyal şovenizmin” yeni bir biçimi olarak görülebilir ve açık bir sınıf uzlaşmacı tutum olarak değerlendirilmelidir.

Türkiye Komünist Partisi, az önce özetlenen yaklaşımın dışında bugünkü dünyayı, sisteme dahil olan her ülkenin “emperyalist” sayılacağı bir şekillenme içinde görmemektedir.

Bu tutum, en başta TKP’nin “emperyalizm” kavramının kullanılmasına ilişkin titizliğinden kaynaklanmaktadır.

Komünist hareketin çok özel kimi kavramları, karşılık düştükleri olguların tam hakkını vererek ve savurganlıktan uzak durarak kullanması gerekir.

Emperyalizmi tanımlayan kesintisiz ve bölünmez bütünlüğün bileşenlerinden birini ya da ikisini seçerek bunların “emperyalist” nitelmesi için yeterli sayılması sakıncalı bir yöntemdir. Türkiye Komünist Partisi’nin bu yaklaşıma yönelik itirazları şöyle özetlenebilir:

a) Türkiye Komünist Partisi günümüz dünyasındaki sistem konfigürasyonunu **yapısalcı** değil **tarihselci** bir açıdan değerlendirmektedir: Bugünkü konfigürasyon,

1991 öncesi dönemin **yadsınması**, bu dönemin yerine geçen ve sistemin tarihe karışacağı bir geleceğe kadar kimi denge değişiklikleriyle birlikte varlığını sürdürecektir bir **yeniden yapılanma değildir**. 20. yüzyıl başlarında ortaya çıkan, hiyerarşisi İkinci Dünya Savaşı sonrasında yeniden şekillenen bir ve aynı olgunun **devamı**, günümüzdeki bir uğrağıdır.

b) Dolayısıyla, günümüze damgasını vuran olgu, sisteme yeni dahil olanlarıyla birlikte **çok sayıda** emperyalist ülkenin hiyerarşinin artık geçersizleştiğı bir ortamda yaşadıkları çekişmeler ve gerilimler değil, 20. yüzyılın ilk yarısında öne çıkan **az sayıda** emperyalist ülkenin hiyerarşiyi bir kez daha tescil ettirme uğrağıdır.

c) Günümüz dünyasını, irili ufaklı çok sayıda emperyalist ülkenin oluşturduğu bir sistem olarak değerlendirmek, ilk eğilimde söz konusu olan, komünist hareketlerin kendi ülkelerindeki iktidar ve rejimleri “antiemperyalizm” adına desteklemeleri gibi son derece sakıncalı yönelimlere set çeker görünse bile kimi zaaflar da barındırmaktadır. Örneğın, bu tarz bir sistem yaklaşımının, “küreselleşme” tezleriyle uzaktan akrabalığı bir yana, “**imparatorluk**” tespitine, yersiz bir “**ultra-emperyalizm**” vargısına açık kapı bırakan yönleri de vardır.

d) Yukarıdakinin bir uzantısı olarak aynı yaklaşım, “**bağımlılık**”, daha tam olarak “**emperyalizme bağımlılık**” olgusunu tartışılır duruma getirmektedir. Oysa günümüz dünya sisteminde emperyalist odaklardan başlayarak, **yukarıdan aşağıya** ve **tek yönde** işleyen bağımlılaştırma/bağımlılık modeli geçerliliğinden hiçbir şey yitirmemiştir.

e) Emperyalizmi, az sayıda emperyalist ülkeyle kendi tarihsel sürekliliğı içinde ele alan, bugünkü süreci de başta ABD olmak üzere birkaç emperyalist odağın güç hiyerarşisini bir kez daha gözlere sokma girişimleri bağlamında değerlendiren yaklaşım, **siyasal devrim ve sosyalizmin kuruluşuna başlama** perspektifinitek **ülke ölçeğinde** bile canlı tutabilirken, diğeri, bu perspektifi büyük ölçüde

sorgulatacak yönler içermektedir.

3. Somut konuşacak olursak, günümüz dünyasında Rusya Federasyonu, Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, Brezilya gibi ülkeleri, hatta son dönemde model olma iddiasıyla bölgesel bir aktör olarak adından çok fazla söz ettiren Türkiye'yi dünya sistemi içinde tuttukları yer bağlamında değerlendirirken çok yönlü düşünmek, tarihsel sürecin bütünlüğünü gözetmek durumundayız. Devrimci siyasal politikalar ancak böylesi bir bakış açısı ile sağlama alınabilir.

Sayılan ülkelerin her biri, farklı gelişmişlik düzeylerine ve farklı yapısal özelliklere sahip kapitalist ülkelerdir. Siyasal sistemlerindeki özgünlükler, siyasal ve teorik çözümlenmelerde mutlaka önemli bir parametre olmakla birlikte, bu ülkelerin sosyoekonomik karakterine ilişkin saptamalarımızı belirsizleştirmemelidir.

Öte yandan bu ülkeleri emperyalist dünyada ABD ve Almanya merkezli Avrupa Birliği gibi hegemonya mücadelesi sürdüren **emperyalist odaklar** olarak görmek de mümkün değildir. Bu ülkelerin egemen sınıflarının en az ABD'deki kadar hırslı ve agresif olduklarını işçi sınıfının sömürsünü derinleştirmek ve emekçi kitleleri baskılamak konusunda her fırsatı değerlendirdikleri açıktır. Ayrıca bu ülkeler yeni pazar ve hammadde kaynakları bulmak, sınırötesi yatırımlara yönelmek için askeri, siyasi ve toplumsal kaynaklarını seferber etmiş durumdadırlar. Dolayısıyla, sayılan ülkeler, belli büyüklükteki bütün kapitalist ekonomiler gibi **emperyalistleşme eğilimi** içine girmişlerdir. Bununla birlikte, verili koşullarda bu ülkeleri hegemonya yarışına dahil olmuş emperyalist odaklar olarak tanımlayamayız:

a) Emperyalizm bir olgu olarak tarih sahnesine çıktığından bu yana, başat emperyalist ülke ile yükselmekte olan emperyalist ülke ya da ülkeler arasındaki ilişki ve çelişkiler karmaşık olmakla birlikte, bazı baskın eğilimlere sahip olmuştur. Almanya'nın iki dünya savaşı sürecindeki denemeleri, ABD'nin İngiltere'nin yerine emperyalist hiyerarşinin tepesine yerleşmesi şunu göstermektedir: Emperyalist hiyerarşideki yer değiştirmeler, yükselmekte olan ve özellikle ekonomik kriterler

açısından verili dünya sistemindeki sınırlamaları kabullenmeyen bir aktörün şiddet içeren “değişim” arayışlarının yol açtığı keskin çatışmalar sonrasında gerçekleşir. Doğal olarak, başat emperyalist ülke **statükocu**, yükselişte olan ve daha fazlasını talep eden emperyalist ülke ya da ülkeler ise **revizyonist** bir karakter kazanmaktadır. Bugünün dünyadaysa ekonomik açıdan kendi hegemonyasını tehdit altında gören ABD’nin, Avrupa Birliği’nin ve yeni bazı aktörlerin bu hegemonyayı tehdit etme olasılığının bertaraf edilmesi için sürekli inisiyatif aldığını görmekteyiz. Bu tabloda Rusya Federasyonu ve Çin Halk Cumhuriyeti, askeri ve siyasi açıdan ABD’yle kıyaslandığında **düşük profil** sergilemeyi sürdürmektedirler. Hindistan ve Brezilya’yı dahil edersek, bu ülkelerin rekabetin ekonomik düzlemde siyasi ve askeri düzleme taşınmasını tercih etmediklerini söylemek mümkündür. Oysa, emperyalizm tek başına ekonomik kriterlere hapsedilemeyecek bir olgudur.

b) Sözü ettiğimiz ülkeler içinde Rusya Federasyonu ve Brezilya’nın, tanımlı bir coğrafi alanda kendileri etrafında bir ekonomik-siyasal yoğunlaşmaya yöneldikleri açık olmakla birlikte, bunu henüz belli bir sürekliliği olan steril egemenlik alanları noktasına getiremedikleri açıktır. Rusya Federasyonu’nun Ukrayna’dan Kafkaslar ve Orta Asya cumhuriyetlerine kadar geniş bir bölgede ABD ile giriştiği mücadelede elde ettiği başarı mutlak olmaktan uzaktır ve Moskova yönetimi, NATO ya da doğrudan ABD’nin hamleleri karşısında savunma pozisyonundan çıkamamaktadır. Brezilya ise Latin Amerika’da önemli bir hareket serbestliği elde etmiş olsa da kıtayı istediği gibi çekip çevirebilecek siyasal enstrümanlardan henüz yoksundur.

c) Çin Halk Cumhuriyeti’nin son yıllarda Asya dışında Afrika ve Latin Amerika’ya hızlı bir giriş yaptığı ve her ülkede farklı siyasi pozisyonlar alarak fırsatçı bir hareket tarzı benimsediği görülmektedir. Bu ülke Afganistan ve Irak Savaşı’nda ABD yayılcılığına zımni bir onay vererek önemli ekonomik olanaklar elde etmiştir. ABD emperyalizmiyle sorun yaşayan Latin Amerika’ya yaygın yatırım ve silah satışlarıyla yerleşen Çin Halk Cumhuriyeti’nin Afrika kıtası üzerinde tırmanmakta olan bir paylaşım kavgasına hazırlandığı da gözlenmektedir. Öte

yandan, bu ülkenin ABD ile karşı karşıya gelişi sürekli erteleme politikasını kısa erimde değiştirmesi olası gözükmemektedir.

d) Emperyalizm, aynı zamanda ekonomik, siyasi ve askeri bir gücün başka ülkelerin ekonomik, siyasi ve kültürel dinamiklerini **kontrol edebilme** yeteneğidir. Bir eğilim olarak bütün kapitalist ülkeler kendi olanaklarını bu amaç için seferber edip, başka ülkelere kendi çıkarları doğrultusunda müdahale etmeye çalışsalar da, bunu **az sayıda** ülke ve belli bir **hiyerarşik düzen** içinde hayata geçirebilir. Şu an itibariyle “yeni güçler” olarak tanımlanan ülkelerden yalnızca Rusya Federasyonu Sovyetler Birliği’nin gelişkin entegrasyonunun mirasının sağladığı görece avantajları da kullanarak böyle bir yetiye kavuşmuştur. Bununla birlikte, bu ülkenin kendi egemenlik alanının henüz **istikrara kavuşmadığı**, güven verici bir ittifak sisteminin oluşmadığı da hesaba katılmalıdır.

e) Sayılan ülkelerin aralarına daha küçük ölçekli başka ekonomileri de katarak bir bütün olarak yeni bir odak yaratmaları, BRICS (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin, Güney Afrika) örneğinde olduğu gibi ABD ve AB eksenine karşı bir üçüncü güç haline gelmeleri hem bu ülkelerin kendi aralarındaki kimi çelişkiler (Hindistan ve Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki gibi) hem de gerek ABD gerekse Almanya’nın bu sayılan ülkelerin her biri üzerindeki etkisi nedeniyle sanıldığı kadar kolay değildir. Kaldı ki, bu ülkeler içinde öne çıkan Rusya ve Çin’in bir ötekinin söz konusu eksendeki **liderliğini** kabul etmeleri de beklenemez.

f) Söz konusu ülkeler, yüksek ekonomik büyüme hızlarını yoğun emek sömürüsüne dayandırdıkları ve dayandırmak zorunda oldukları oranda kendi egemenlik bölgelerinde bir entegrasyon için gerekli **ideolojik çekiciliğe** sahip olma açısından da önemli kısıtlara sahiptir. Brezilya sermayesinin İşçi Partisi yönetiminin sağladığı prestiji iyi değerlendirdiği, Çin Halk Cumhuriyeti’nin de ÇKP iktidarının salgıladığı karmaşık ideolojik girdilerden fazlasıyla yararlandığı doğru olmakla birlikte, bu ülkelerin uluslararası alanda “ABD’yi sınırlayan” güçler olmanın ötesine geçen bir model oluşturmaları söz konusu değildir.

g) Bütün bunlar, üzerinde durulan ülkelerin emperyalistleşme sancıları çekmedikleri ve koşulların olgunlaştığı bir noktada **siyasi, ekonomik, kültürel** açıdan bütünlüklü emperyalist özneler olarak dünya sahnesinde boy göstermeyecekleri anlamına gelmez.

4. Emperyalist ülkelerin ekonomik, siyasal ve kültürel kuşatması altında olan ülkeler ve dünya kapitalist sisteminde etkili birer aktör olmaya çalışan, bu anlamda Amerika Birleşik Devletleri'nin önleyici müdahalelerini şu ya da bu biçimde savuşturmanın yolunu arayıp da bunun için belli olanaklara sahip olan ülkelerde komünist hareketin stratejisi büyük önem taşımaktadır.

a) TKP sosyalizmi erteleyen, antiemperyalist mücadeleyi tek tek ülkelerde kapitalist sınıfa alaşağı etmek için yürütülmesi gereken politikardan koparan, uluslararası dengeler nedeniyle **kendi burjuvazisine hayırhah bakan** her tür programatik tercihin terk edilmesi gerektiği düşüncesindedir.

b) Öte yandan birçok ülkede “**bağımsızlık**” ve “**egemenlik**” talepleri komünist hareketin tarihsel, ilkesel, ahlaki, ideolojik nedenlerle kayıtsız kalamayacağı önemli siyasal başlıklar olarak varlığını sürdürmektedir. Söz konusu talepleri sınıf uzlaşmacılığına, milliyetçiliğe terk etmemenin yolu sınıf uzlaşmacılığına ve milliyetçiliğe komünist hareketin saflarında yer açmaktan değil, tersine yurtseverliği **sosyalist devrim perspektifi** içinde yeniden kurmaktan geçmektedir. Bu zorlu ideolojik ve siyasal görev, her ülke somutluğunda yeniden üretilmelidir.

c) Bu görevler somut bazı bölgesel ya da uluslararası gelişmelerden kaynaklı olarak belli dönemlerde daha da zorlaşabilir ve komünistlerin yükümlülükleri karmaşık hale gelebilir. Örneğin emperyalistlerce işgal edilen bir ülkede sınıflar arası güç dengeleri ve ilişkiler köklü bir biçimde değişebilir ve komünist hareket kendini nesnel olarak burjuvazinin bir kanadıyla birlikte işgalci emperyalist güce karşı savaşın içinde bulabilir. İşgalciye karşı mücadelenin hiçbir gerekçeyle

savsaklanmaması komünistlerin temel ilkesidir. Öte yandan bu mücadele içinde hegemonik güç olmak, mücadeleye emekçi sınıf karakteri kazandırmak yalnızca isteyerek ya da bir anda gerçekleşebilecek bir şey değildir. Ancak burjuvaziye yedeklenmemek, **ideolojik ve siyasal bağımsızlığını her durumda korumak** ve toplumsal kurtuluş hedefini unutturmayacak bir uyanıklık içinde olmak mutlak zorunluluktur.

d) Bir diğer zorluk, işgal ya da askeri müdahale seçeneklerini sürekli canlı tutan (bugünkü örneğimizde en başta ABD) emperyalist ülkeleri kendi çıkarları doğrultusunda dizginlemek ya da engellemek için çeşitli ittifak arayışlarına giren güçlerle ilgilidir. Bugün Rusya Federasyonu'nun ya da Çin Halk Cumhuriyeti'nin ABD'yi bazı saldırgan açılımlardan caydırdığı, bazılarında ise (örneğin Osetya'da) başarısızlığa uğrattığı örneklerle karşılaşılmaktadır. Bu hesaplaşmalara konu olan ülkelerde komünistler **"eşit uzaklık"** ilkesiyle hareket edemezler. Odaklanılması gereken, ülkedeki siyasal dengeleri uluslararası sermaye lehine en fazla değiştirmek isteyen ve bölgesel açıdan devrimci güçleri en fazla tehdit eden aktördür. Bununla birlikte, komünistler şu ya da bu uluslararası gücün bekası uğruna emekçi sınıfların çıkar ve haklarını savunmaktan vazgeçmemeli, şu ya da bu Uluslar arası gücün hesabına çalışır duruma düşmemelidir. Burada komünistlere kılavuzluk edecek olan **devrimin çıkarlarıdır**. Bugün NATO'nun yayılması ve operasyonlarını daha geniş bir coğrafyaya taşınması, ABD'nin farklı ülkelerde hükümetleri "sivil" operasyonlarla değiştirmesi gibi olgular komünistler açısından en fazla devrimci olanakları daralttığı, emekçi sınıfları siyasal ve ideolojik açıdan geriletliği için "tehdit" olarak algılanmalıdır. Bu anlamda emperyalist saldırganlığı yalnızca "ulusal" düzlemde değerlendirip, bu saldırganlığın **sınıfsal köklerini** ve sonuçlarını görmezden gelen yaklaşımlardan uzak durulmalıdır. Devrimi güncel bir mesele olarak görmemek, ülkedeki siyasal dengelerin emekçi sınıfların alabildiğine aleyhine oluşuna dair farkındalığın yol açtığı bir gerçekçiliğin değil, sınıf perspektifini yitirmenin sonucudur.

5. Bugün yakın geçmişten farklı olarak, bölgesel gelişmelere daha fazla müdahil, ekonomik ve siyasal açıdan daha iddialı orta gelişmişlikteki bir kapitalist ülke haline gelen Türkiye'nin dünya sistemi içindeki rolünün iyi analiz edilmesi gerektiği açıktır. Birinci Cumhuriyet olarak adlandırdığımız 1923 çıkışlı rejimi sona erdiren dönüşümler ülkenin emperyalizmle ilişkilerinde de belli bir değişime yol açmıştır. Türkiye Cumhuriyeti, başından beri ama özellikle NATO'ya üyelikten sonra, Sovyetler Birliği'ne karşı bir tampon görevi görmüş; ABD ve diğer emperyalist ülkelerin **çıkart ve istemleri** doğrultusunda hareket etmiş, bununla birlikte risk almaktan mümkün olduğunca kaçınıp **statükoyu korumaya** özen göstermiştir.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra bir süre daha fazla inisiyatif almayı deneyen ve bu anlamda özellikle Kafkaslara etkili bir giriş yapan Türkiye burjuvazisi gerek emperyalist ülkelerin gerekse Rusya'nın girişimleriyle daha mütevazı rollere geri çekilmek durumunda kalmıştır.

1990'lı yıllarda ABD ve Almanya'nın başını çektiği Avrupalı emperyalistlerin kapsamlı ekonomik ve siyasal müdahalelerinin yardımıyla Türkiye'de kamu sektörünün tasfiyesi hızlanmış, egemenlik hakları daraltılmış, ekonomisi dengesizleşmiş, bazı sektörlerde sanayisizleşmeye gidilmiş, işçi sınıfının zaten sınırlı olan kazanımları tırpanlanmış, dış ve iç borç stoğu katlanarak artmış, dinci hareket siyasi ve ideolojik açıdan bir kez daha yükselişe geçmiş, Kürt ulusal hareketine, devrimci güçlere ve aydınlara karşı kanlı tezgahlar yürürlüğe konulmuştur.

Adalet ve Kalkınma Partisi 2002'de hükümet olduğunda 12 Eylül 1980 darbesi ve 1990'lı yılların kendisine sunduğu sınırsız piyasacı, Amerikancı ve gerici politikaları hemen yürürlüğe sokmuştur. Solun bir bölümünün ve Kürt ulusal hareketinin "**demokratikleşme**" beklentisinin ve etkili demagojik söylemin yarattığı **toplumsal paralizasyon** bir yandan iç politikada AKP'yi seçeneksiz hale getirirken, öte yandan onun şahsında ABD ve Avrupa Birliği'ne güvenilir ve

işbiririci bir partner sunmuştur.

Bir dinci sermaye partisi olarak AKP'nin kendi programı ile ABD'nin bölgesel ihtiyaçları arasındaki paralellik belli bir süre içinde ve özellikle **Obama**'nin yönetime gelmesiyle bir örtüşmeye ve bazı başlıklarda mutlak uyuma dönüşmüştür. ABD yönetiminin Türkiye'yi ekonomik açıdan bugün de süren biçimde **kollamaya, krizden uzak tutmaya** ve AKP'ye İkinci Cumhuriyet yolunda yoğun **istihbari, kurumsal ve siyasal destek** vermesi bu uyumun sonucudur. Türkiye'nin AB ve özellikle Almanya ile ilişkilerinin zayıflamasını göze alacak kadar Vaşington'a bağlanması, beraberinde dış politikada AKP'nin de kendi programına uygun biçimde eski Osmanlı coğrafyasına ekonomik, siyasal ve ideolojik olarak etkili bir giriş yapmasını ve İslam coğrafyasındaki politikalarında ciddi tıkanma yaşayan ABD'ye yeni olanaklar sağlamasını getirmiştir.

AKP bu süreçte yalnızca Türkiye'de milyonlarca yoksulu değil, Ortadoğu halklarını, dünyadaki bazı ilerici güçleri, İran ve Suriye gibi ABD'nin saldırı tehdidi altında olan ülkelerin yönetimlerini de aldatmayı becermiştir.

Başından beri AKP'nin sınıf karakteri ve üstlendiği rol konusunda toplumu ve ilerici kamuoyunu uyarmaya ve direnç oluşturmaya çalışan Türkiye Komünist Partisi, Türkiye kapitalizminin ABD'ye ekonomik ve siyasal bağımlılığının artışı ile, bir bölge gücü olarak hareket etmesi arasında bir çelişki görmemektedir. Türkiye'de sermaye sınıfının gereksinimleri, AKP'nin ideolojik ve siyasi yönelimleri ve ABD'nin bölgesel yeni düzenleme girişimleri arasındaki uyumun yarattığı özgün bir durumla karşı karşıyayız. Bu bağlamda,

a) Türkiye ABD'nin onayı ve desteği olmaksızın bugünkü iddialı pozisyonunu kesinlikle sürdüremez. AKP iktidarı Türkiye burjuvazisinin ihtirasları kadar, Türkiye kapitalizminin kırılmağını da artırmıştır. Bu koşullarda TKP bir yandan Türkiye burjuvazisinin başka ülkelerin işlerine karışmasına, kendisine ait egemenlik bölgeleri yaratmak için fırsat kollamasına karşı koyarken, öte yandan

ABD'nin Türkiye üzerindeki hegemonyasına karşı mücadeleyi de sürdürmektedir. Bugünlerde daha geri plana düşmüş olsa da benzer bir sorumluluk Avrupalı emperyalistlere karşı mücadele açısından da geçerlidir.

b) Bugün Türkiye'nin **emperyal bir vizyonla** hareket ettiği açıktır. Bununla beraber, ABD'nin bölgesel açılımlarına yaslanmadan bu davranışların kıymeti harbiyesi olmadığı gibi, Türkiye kapitalizminin hızla eğik düzleme girip, ölümcül siyasi ve ekonomik krizlerin içine sürüklenmesi de olasıdır. Bu olasılığı güçlendiren, Türkiye'nin **ABD'ye bağımlılığının** son yıllarda iyice pekişmesidir. Dolayısıyla TKP'nin başından beri titizlikle sürdürdüğü antiemperyalizmi sosyalist bir perspektife yerleştirme politikasının önemi bugün kendini daha açık bir biçimde hissettirmektedir.

c) Türkiye Komünist Partisi, Türkiye'yi kapitalistlerden arındırmak için verdiği mücadelenin aynı zamanda ülkeyi bağımsızlığa taşıyacak biricik yol olduğunun bilincinde olarak hareket etmektedir.

TKP Merkez Komite (15 Şubat 2012)